

vloer verkeerde in zeer desolaten toestand, de kap boven het tooneel leverde gevaar op, over 't algemeen de Kon. Schouwburg voldeed niet meer aan de eischen, die men aan een tooneelzaal tegenwoordig mag stellen.

Indertijd ontving Openbare Werken opdracht de verbouwing tot stand te brengen. Deze opdracht was niet gemakkelijk, doch na van de verschillende mogelijkheden studie te hebben gemaakt, heeft men toch zijn keuze kunnen bepalen, en wel op een zoogenaamd

draaitoneel.

Men koos tenslotte dit systeem, omdat dit met het oog op de beschikbare ruimte, het beste was. Dit draaitoneel, waarop straks als eerste stuk „Julius Caesar” gaat, gespeeld door het Rotterdamsch-Hofstadtooneel, heeft een diameter van 15 m; het is verdeeld in zes podia. Ieder podium kan 2.20 m omlaag gebracht worden, of vijftig cm boven den tooneelvloer komen. Dit zakken en omhoogbrengen kan met ieder podium afzonderlijk geschieden, maar alle kunnen ook tegelijk worden bewogen. Dan zijn er nu ook zij-tooneelen. De voordeelen daarvan zijn, dat met groote voorstellingen, groote groepen daar opgesteld kunnen worden, hetgeen voorheen niet mogelijk was, zoodat de figuranten door deurtjes in het tooneel, hun plaatsen konden bereiken.

Verder bieden de zijtooneelen het voordeel, dat de décors, die op het tooneel gebruikt zijn, direct afgevoerd kunnen worden, of omgekeerd: nieuwe décors kunnen in zeer korten tijd op het tooneel worden gebracht.

Nu we het toch over de décors hebben, vroeger waren deze buiten het gebouw opgeborgen. De verbouwing heeft ook hierin verandering gebracht. Dan is het tooneel zelf belangrijk verhoogd; van den tooneelvloer tot den rollenzolder is een hoogte van 18 m. De outillage voor de actrices en acteurs is eveneens verbeterd. Er zijn nu ongeveer twintig kleedkamers, waarbij er ook voor de figuranten zijn. Er is een badkamer gekomen, wat geen overbodige luxe is.

Een filmcabine.

Voortaan zullen we in den schouwburg ook films kunnen vertoonen, want er is een moderne cabine gebouwd, waarbij natuurlijk ook de noodige veiligheidsmaatregelen tegen brand zijn getroffen; er is een keurige costuumbergplaats gemaakt, terwijl het schildersatelier een belangrijke uitbreiding onderging.

In verband met het draaitoneel moest een waterdichte kelder gebouwd worden. Dat heeft heel wat hoofdbrekens gekost. De eigenlijke verbouwing is 4 Juni begonnen, maar de voorbereidende maatregelen zijn reeds aangevangen toen nog voorstellingen werden gegeven.

De orkestruimte.

Er is nu ook ruimte gekomen voor een flink orkest. De toestand van voorheen liet n.l. ook in dat opzicht veel te wenschen. De musici, die in den Schouwburg moesten spelen vertoefden feitelijk in een soort keldertje. Dat is nu anders geworden. Men heeft nu de beschikking over een flinke orkestruimte gekregen. De vloer van die orkestruimte is beweegbaar. Bij eenvoudige tooneelvoorstellingen, waarbij dus geen muziek noodig is, komen door dezen beweegbaren vloer nog zestig zitplaatsen in de zaal beschikbaar. Moet het tooneel echter vergroot worden, dan vervallen deze zestig plaatsen, terwijl, dat natuurlijk ook het geval is bij opera-opvoeringen. Het vergrooten of verkleinen der orkestruimte vereischt niet de minste moeite. Een electriche installatie verricht hier al het werk.

Dat zijn dan zoo ongeveer de voornaamste veranderingen, die zijn aangebracht. Uit den aard der zaak is er bij de verbouwing nog heel wat meer komen kijken; we denken bijv. aan de verlichtingsinstallatie, aan de huisvesting voor den tooneelmeester enz. Er is een lift gekomen, welke de bagage naar de kleedkamers kan brengen enz.

Nadat de heer Van Zeggeren ons dit allemaal had verteld, heeft hij ons nog door 't gebouw rondgeleid en daarbij hebben we de gelegenheid gehad te constateeren, dat de uitvoering heel veel goeds gebracht heeft. Zooals gezegd, toen wij er waren, was het er nog een chaos, maar Zaterdagavond zal de voorstelling van „Julius Caesar” zonder een enkele beperking verkoopen, werd ons verzekerd.

DE KONINKLIJKE SCHOUWBURG.

Na de verbouwing.

Men schrijft ons uit Den Haag:

Een wirwar van planken, hoopen steenen, balken en palen, kalktonnen en wat dies meer zij, in ieder geval allemaal zaken, die bij een verbouwing te pas komen, ontmoetten we op onzen weg naar de tijdelijke teekenkamer van den Kon. Schouwburg, waarin morgenavond het tooneel-seizoen weer wordt geopend. Tusschen het einde van het afgelopen seizoen en den dag van morgen liggen ongeveer drie maanden, en in deze korte spanne tijds is er in onze gemeentelijke tooneelzaal heel wat veranderd. Niet zoozeer voor het publiek, als wel voor de tooneelspelers, want de veranderingen, die aangebracht zijn, vindt men voornamelijk achter het voetlicht. Maar daar is dan ook vrijwel niets hetzelfde gebleven. Wie den toestand van vroeger kent, weet nu nauwelijks wat hij ziet. Een algeheele vernieuwing heeft de tooneelruimte ondergaan. De heer H. H. van Zeggeren, architect bij Gemeentewerken, heeft er ons van verteld. Eer we echter dezen „Bouwmeester” van onzen schouwburg bereikt hadden, was heel wat tijd verlopen. Want de chaotische toestand, die er gisteren in en om het gebouw nog heerschte, maakte het moeilijk den heer Van Zeggeren te bereiken. Door gangen, langs trappen, over stellages en talrijke electriche draden, bereikten we evenwel ons doel.

Oude gebreken.

En toen hebben we college ontvangen over de verbouwing. Deze laatste was broodnoodig, want er mankeerde veel aan. Om maar wat op te noemen, er waren geen zijtooneelen, de tooneel-